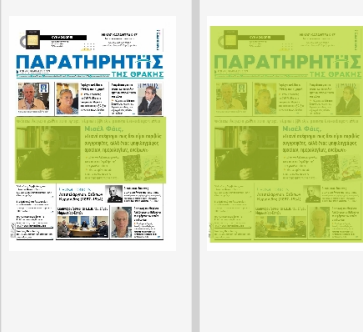

Μισέλ Φάις, «Συχνά σκέφτομαι πως δεν είμαι ακριβώς συγγραφέας, αλλά ένας ψηφιογράφος αρχείων, ημ ...

Media: ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ **Page:** 1,8-9 **Published at:** 23-11-2024
Author: **Surface:** 1713.0 cm² **Circulation:** 0
Subjects:

Στο «βρειονατολικό φως» του γενέθλιου τόπου του συγγραφέα, την Κομοτηνή, τα βιβλία «Αμήν. Προσευχές στο Κενό» και «Το περίεργο μαξιλάρι»

Μισέλ Φάις,

«Συχνά σκέφτομαι πως δεν είμαι ακριβώς συγγραφέας, αλλά ένας ψηφιογράφος αρχείων, ημερολογίων, ονείρων»

- ▶ «Σαν τον δολοφόνο γυρνάω στον τόπο του “εγκλήματος” -τον γενέθλιο τόπο»
- ▶ «Ευτυχισμένα παιδιά είναι τα παιδιά που είναι προετοιμασμένα για τα πάντα»

Στο «βορειονατολικό φως» του γενέθλιου τόπου του συγγραφέα, την Κομοτηνή, τα βιβλία «Αμνή. Προσευχές στο Κενό» και «Το περίεργο μαξιλάρι»

Μισέλ Φάις, «Συχνά σκέφτομαι πως δεν είμαι ακριβώς συγγραφέας, αλλά ένας ψηφιδογράφος αρχείων, ημερολογίων, ονείρων»

—«Σαν τον δολοφόνο γυρνάω στον τόπο του “εγκλήματος” —τον γενέθλιο τόπο»

—«Ευτυχισμένα παιδιά είναι τα παιδιά που είναι προετοιμασμένα για τα πάντα»

Συμβαίνει ενίοτε και με τους αναγνώστες να έχουν την αίσθηση ότι το σύνθημα γλωσσικό τους ιδίωμα, το ιδιόλεκτό τους, είναι ακατάλληλο να περιγράψει και να προσεγγίσει λογοτεχνικά έργα που αφορούν των τετριμμένων και καταλαμβάνουν περίοπτη θέση στο συγγραφικό σύμπαν του δικού σου, προσωπικού, Κανόνα λογοτεχνίας. Αυτό συμβαίνει και με τα έργα του γεννηθέντος στην Κομοτηνή Μισέλ Φάις, η πλειοψηφία των αναγνωστών του οποίου καταναλώνει το έργο του βουλμικά, με πάθος. Για τα παινήδια της γραφής και της ζωής, τη λοξή ματιά, τη μίξη των ειδών, το σκοτάδι και το φως, το ιερό και το ανιέρο, την πραγματική εντέλει πραγματικότητα...

Ο Μισέλ Φάις είναι αυτό το διήμερο όμως ξανά στον γενέθλιο τόπο, με αφορμή την παρουσίαση του νέου του βιβλίου «Αμνή. Προσευχές στο Κενό» (εκδ. Πατάκη, 2024), που πραγματοποιήθηκε χθες στη Δημοτική Βιβλιοθήκη Κομοτηνής, σε διοργάνωση της Βιβλιοθήκης, στο πλαίσιο των δράσεων που υλοποιούνται με την ΚΟΙΝΩΣΙΑ «Κομοτηνή Εν Δράσει», του βιβλιοπωλείου Book-stop και των εκδόσεων Πατάκη. Στην εκδήλωση σημειωτέον συμμετείχαν οι κ. Χρήστος Βασιμαζίδης, βιβλιοκριτικός και νομικός, Κωστής Δανάπουλος, Επίκουρος Καθηγητής του ΤΕΦ/ΔΠΘ, Χρήστος Χαρτομασιδής, συγγραφέας, ενώ τη συζήτηση συντόνισε η κ. Κατερίνα Σχοινά, φιλόλογος. Το λογοτεχνικό αυτό βραδινό διάβασμα η κ. Άννα Μακαιοπούλου, πθσοικός και σκηνοθέτης, με την ανάγνωση αποσπασμάτων του βιβλίου —θα επανέλθουμε όμως στα της εκδήλωσης σε επόμενο ρεπορτάζ.

Ο λόγος όμως ανήκει στον «πρωταγωνιστή» της χθεσινής βραδιάς —και της σημερινής που αφορά στην παρουσίαση του «Περίεργου Μαξιλαριού», λογοτεχνία με εικόνες, που απευθύνεται σε παιδιά —και ενήλικες—, παιδιά, που «καλό είναι να είναι προετοιμασμένα για τα πάντα», στον ίδιο χώρο, στη Δημοτική Βιβλιοθήκη στις 11.00 το πρωί—, τον χειμαρρώδη σμιλετή λέξεων, ονείρων και «περιπάτων πάνω και κάτω από τη γη», Μισέλ Φάις...

Μισέλ Φάις,

«Η λογοτεχνία που μ' ενδιαφέρει συγγενεύει με τον αδιέξοδο έρωτα και με τον πανικόβλητο θάνατο»

Πθ: «Καλή αντάμωση στο βορειονατολικό φως» γράφετε. Μνημονικό ίχνος μόνον ή...;

Μ.Φ.: Γενέθλιο και ισόβιο αφηγηματικό ίχνος.

Πθ: «Αμνή. Προσευχές στο Κενό». Οι έντεκα γραμμές στο οπισθόφυλλο του βιβλίου ακριβολογούν ότι οι 87 ιστορίες του αφηγούνται για «την απόγνωση ως παραδοχή, την

■ Ο συγγραφέας Μισέλ Φάις, που «σαν τον δολοφόνο γυρνάει στον τόπο του “εγκλήματος”», την πατρίδα γη, την Κομοτηνή, για να παρουσιάσει το νέο του πεζογράφημα | Φωτογραφία: Helen Mesadoudi

■ Τα πιο πρόσφατα συγγραφικά έργα του Φάις, το πρώτο ένα βιβλίο «ενηλικών» και το δεύτερο, που είναι αφιερωμένο στον επτάχρονο γιο του, τον «άπικμωτο Μάρκο», είναι το πρώτο παιδικό του ανώνυμα

απουσία ως στήριγμα, το πένθος ως φάρος, τον θάνατο ως περιέργεια ζωής». Όμως, ακόμη και όταν όλα αυτά υπάρχουν στην καθημερινότητά μας, δυσκολευόμαστε να τα αναγνωρίσουμε... Μας ενοχλεί η αλήθεια της ζωής, εκτός του ότι ανατρέπεται η ευρεία παραδοχή ότι η λογοτεχνία είναι άνετη απόλαυση, οσάκις...

Μ.Φ.: Η λογοτεχνία που μ' ενδιαφέρει συγγενεύει με τον αδιέξοδο έρωτα και με τον πανικόβλητο θάνατο. Φυσικά ο συγγραφέας, για ν' αντέξει, μέσω του αφηγητή και των χαρακτήρων, υποδύεται τον γελωτοποιό —αυτή δεν είναι η κωμική απόγνωση της γραφής;

«Οι κραδασμοί του αφηγηματικού υποκειμένου σ' έναν κατακλυσμό από χωρισμούς, πένθη και απώλειες συνθέτουν αυτό το βιβλίο»

Πθ: «Προσευχές στο Κενό», στο έωμο κενό του καθενός μας. Εντούτοις, το ευχετικό αμνή μπορεί να διασαλεύσει την αφηγηματική τάξη,

εμπλέκοντάς την με τα θεολογικά, κενά, στερεότυπα της αμαρτίας και του σκοπού, αποκόπτοντας από την πραγματική πραγματικότητα...

Μ.Φ.: Οι κραδασμοί του αφηγηματικού υποκειμένου σ' έναν κατακλυσμό από χωρισμούς, πένθη και απώλειες συνθέτουν αυτό το βιβλίο. Ο αφηγητής, σ' αυτήν τη λοξή συλλογή μικρών και μεσαίων ιστοριών, αρχίζει να εξιστορεί τις μέρες και τις νύχτες του και στα 87 αφηγήματα με την ίδια φράση: «Κάποιες φορές νιώθεις ότι πεθαίνεις στη θέση ενός άλλου» και τις κλείνει σταθερά με την εβραϊκή λέξη «αμέν» (εκ του μαΐμιν: πιστεύω). Με άλλα λόγια, αρχίζουμε με μια προσομοίωση θανάτου και κλείνουμε με μια αρνητική θεολογία. Στον βαθμό που όλες οι πικρές, σκληρές, μοχθηρές, αυτοτραυματικές ή φαρσικές ιστορίες παίζουν με δυο φορτία: την ωμότητα και το ανιέρο. Μέσα από εκεί ο αναγνώστης, αν βγει σώος και αρτιμελής, μπορεί να αγχίξει μια θρηυματισμένη αυθεντικότητα και να γευτεί έναν εξουθενωμένο ανθρωπισμό.

Πθ: Ενταση παντού, στη φόρμα,

■ Το γενέθλιο σπίτι του συγγραφέα στην Κομοτηνή, για το οποίο με αφορμή την επάνοδό του στην Κομοτηνή, ο συγγραφέας στον λογαριασμό του στο fb σημειώνει:

«1906 & Καραολή 4.
Πρωταπριλιά 1957, 6 μ.μ.
Από εδώ άρχισε να ξετυλιγεται το κουβάρι της σφήσης.
Γενέθλιο σπίτι.

Κάθε φορά που θα επιστρέφω στην Κομοτηνή, αυτή η αδύνατη επιστροφή θα με πείθει ότι για πάντα θα είμαι ένα παραμένο παιδί της, ένας κατοπινός ψηφιδογράφος του οικογενειακού, του ερωτικού και του ιστορικού σφαιγείου της μνήμης.
Καλή αντάμωση, βορειονατολικό φως...»

«Σαν τον δολοφόνο γυρνάω στον τόπο του “εγκλήματος” —τον γενέθλιο τόπο. Εξακολουθητικό θέμα: το οικογενειακό, το ερωτικό, το ιστορικό σφαιγείο. Εξακολουθητικό βλέμμα: να βλέπω τον εαυτό ως ξένο και τον ξένο ως εαυτό. Εξού και οι τόσο σωσίες, τόσα ομοιώματα, τόσοι ετερώνυμοι. Συχνά σκέφτομαι πως δεν είμαι ακριβώς συγγραφέας, ημερολογίων, ονείρων, περιπάτων πάνω και κάτω από τη γη —υλικά που κάποια στιγμή χάνονται τα όρια του βιωματικού και του επινοημένου ή, αυτό που κατά καιρούς λέω: “η αυτοπροσωπογραφία ενός άλλου”»

στις λέξεις, στις σιωπές, στον διάλογο, στη μνήμη... Διαβάζοντας το «Αμνή» είναι σαν κάποιος να διαβάζει τις επόμενες σελίδες ενός έργου εν προόδω..., του δικού σας έργου... Με τους ήρωές σας να είναι διαρκώς παρόντες κι ένα μόνον ερώτημα, ποιο θα είναι το επόμενο στάδιο στο οποίο θα εξωθήσετε τη γραφή σας... Στη μια μόνο λέξη, στην αποκωδικοποίηση, δια της γραφής, της σιωπής...

Μ.Φ.: Ευτυχώς ξεκινάω γρήγορα το προηγούμενο βιβλίο και επιστρέφω σταθερά στο πρώτο μου («Αυτοβιογραφία ενός βιβλίου», εκδ. Πατάκη, 1994). Σαν τον δολοφόνο γυρνάω στον τόπο του “εγκλήματος” —τον γενέθλιο τόπο. Εξακολουθητικό θέμα: το οικογενειακό, το ερωτικό, το ιστορικό σφαιγείο. Εξακολουθητικό βλέμμα: να βλέπω τον εαυτό

ως ξένο και τον ξένο ως εαυτό. Εξού και οι τόσο σωσίες, τόσα ομοιώματα, τόσοι ετερώνυμοι. Συχνά σκέφτομαι πως δεν είμαι ακριβώς συγγραφέας, ημερολογίων, ονείρων, περιπάτων πάνω και κάτω από τη γη —υλικά που κάποια στιγμή χάνονται τα όρια του βιωματικού και του επινοημένου ή, αυτό που κατά καιρούς λέω: «η αυτοπροσωπογραφία ενός άλλου».

«Τα όνειρα, η στρατηγική και η ποιητική του ονείρου με απασχολούν εντός κι εκτός αφηγηματικής επιφάνειας»

Πθ: «Το περίεργο μαξιλάρι», λο-

“ «Ανά περιόδους βλέπω πολλά όνειρα που τα καταγράφω από έφηβος. Πολλά από αυτά έχουν γίνει ιστορίες —μεγαλύτερες ή μικρότερες— στην ενήλικη γραφή μου. Κυρίως όμως είναι ένας τρόπος πρόσληψης και ερμηνείας του κόσμου. Δώδεκα χαρακτήρες (μικροί και μεγάλοι, ζώα και πράγματα), που περισταίχισαν τη μικρή ηρωίδα του βιβλίου, λειτουργούν σαν καθρέφτες που φωτίζουν διαφορετικά το ερώτημα: “Πού πάνε τα όνειρα όταν ξυπνάμε;” Η ζωή των ονείρων διαμορφώνει την καθημερινότητα ενός παιδιού. Τη γλυκαίνει, την αναστατώνει, την εμπλουτίζει, την προεκτείνει» ”

γοτεχνία με πολύχρωμη εικονογράφηση, κυκλοφόρησε σχεδόν ταυτόχρονα με το «Αμήν», και ήταν η καλύτερη επιβεβαίωση για όσα ο συγγραφέας βλέπει γύρω του με ανοικτά τα μάτια αλλά και με κλειστά, όταν η ζωή θέλουμε να έχει χρώματα χαράς κι ελπίδας. Ο συγγραφέας που γράφει ως τεχνίτης λογοτεχνία της πραγματικής πραγματικότητας και συνάμα ο συγγραφέας-μπαμπάς που κοινωνεί τη ζωή και το όνειρο... στον γιο του, στα παιδιά και τα εγγόνια όλων. Την πραγματική ζωή, με τη Μέλι, τον άστεγο, τον φονευθέντα πολεμικό ανταποκριτή, τα όνειρα γενικώς που είναι από μόνα τους μια ξένη γλώσσα. Όταν γράφατε την ιστορία, τη φανταζόσασταν έτσι εικονογραφημένη ή σας «ταξίδεψε» μήπως κι εσάς;

Μ.Φ.: Τα όνειρα, η στρατηγική και η ποιητική του ονείρου με απασχολούν εντός κι εκτός αφηγηματικής επιφάνειας. Ανά περιόδους βλέπω πολλά όνειρα που τα καταγράφω από έφηβος. Πολλά από αυτά έχουν γίνει ιστορίες —μεγαλύτερες ή μικρότερες— στην ενήλικη γραφή μου. Κυρίως όμως είναι ένας τρόπος πρόσληψης και ερμηνείας του κόσμου. Δώδεκα χαρακτήρες (μικροί και μεγάλοι, ζώα και πράγματα), που περισταίχισαν τη μικρή ηρωίδα του βιβλίου, λειτουργούν σαν καθρέφτες που φωτίζουν διαφορετικά το ερώτημα: «Πού πάνε τα όνειρα όταν ξυπνάμε;» Η ζωή των ονείρων διαμορφώνει την καθημερινότητα ενός παιδιού. Τη γλυκαίνει, την αναστατώνει, την εμπλουτίζει, την προεκτείνει. Αυτήν την ενύ-

πνια πολυσημία θέτω στο κέντρο του βιβλίου. Εξ ου και το «μαξιλάρι» είναι ταυτόχρονα ανήσυχο, παιγνιώδες, τρυφερό, αλλόκοτο, θυμωμένο, χαρούμενο. Έχει ατομικές και συλλογικές «περιέργειες». Με δυο λόγια, επιδίωξα να φτιάξω ένα «μαξιλάρι» όπου θα ακουμπήσουν παρηγορητικά μικροί και μεγάλοι.

Στο «Περίεργο μαξιλάρι» π.χ. μιλάω για τον θάνατο (μέσω του πολέμου) και για τους άστεγους και τους μετανάστες (μέσω των κοινωνικών ανιστήτων). Χαμηλόφωνα, οικεία, μέσα από τα ονειρικά κάτοπτρα, όπως ακριβώς μιλάω και για τις φωτεινές ή κωμικές εκδοχές της ζωής. Η καθημερινότητα εμπιρεύει απ' όλα. Ευτυχισμένα παιδιά είναι τα παιδιά που είναι προετοιμασμένα για τα πάντα.

Το 2024 κυκλοφόρησαν δυο βιβλία αντίβαρα. Ένα ενήλικο («Αμήν. Προσευχές στο Κενό») κι ένα παιδικό («Το περίεργο μαξιλάρι») —το πρώτο παιδικό μου ανάγνωσμα που ευτύχησε στη θαυμάσια εικονογράφηση της Ντανιέλας Σταματιάδη.

Το πρώτο είναι ένα βιβλίο (στον απόηχο της «Εξουθένωσης. Ντοκιμαντέρ ονείρων», 2022) που προέκυψε σε μια δύσκολη για μένα εποχή. Τελικώς όμως κράτησα το κεφάλι πάνω από το νερό. Και το «Περίεργο μαξιλάρι» (που είναι αφιερωμένο στον επτάχρονο γιο μου, τον πάμπωτο Μάρκο) ήταν, μεταξύ άλλων, ένα καθοριστικό σωσίβιο για να διασχίσω αυτό το πυκνό, ιδιωτικό σκοτάδι.